WIKIPEDIA

Terra

Il ha 9 modificationes in iste version que attende revision. Le version stabile ha essite revidite le *18 junio 2016*.

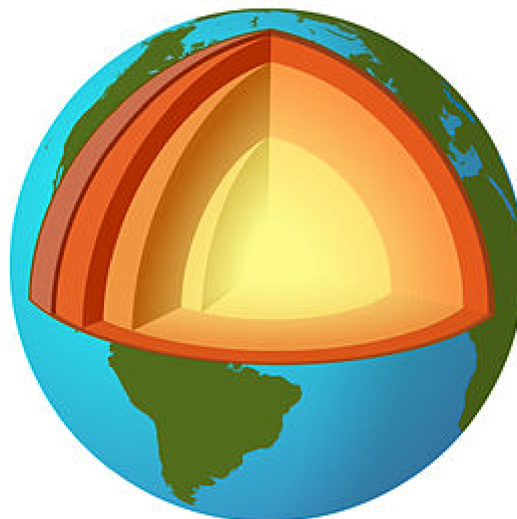
Le **Terra**[1] es le tertie planeta a partir del Sol. Le terra es le plus grande del planetas terrestre in le systema solar in diametro, massa e densitate. Illo se appella etiam le **Mundo**.

Terra

instantia de: inner planet[*]

parte de: Earth-Moon system[*]

Contento

Systema solar

Le Terra esse parte del systema solar, e orbita le sol con miles de objectos pauc e le altere planetas. Le systema solar, ipse, orbita le centro del galaxia Via Lactee.

Orbita e rotation

Le Terra usa c. 24 horas pro rotar per su axe; iste rotation esse nominate un die. Le Terra usava c. 365 dies pro circumnavigar le Sol; iste circumnaviation esse nominate un anno, dividite a in quatre stationes basate in le location de Terra in su orbita. Le Terra esse (in medie) c. 150 million kilometros distante del sol, e orbita al velocitate de 30 km/s.

Le Terra reage reciprocamente con altere objectos in le spatio, includente le Sol e le Luna. Al presente, le Terra orbita le Sol approximativemente un vice pro cata 366,26 vices que illo rota circa su axe. Iste periodo de tempore es un anno sideral, equalante 365,26 dies solar.[2] Le axe de rotation del Terra se inclina 23.4° ab le perpendicular verso su plano orbital,[3] producente variationes saisonal in le superficie del planeta con un periodo de un anno tropic (365.24 dies solar). Un bombardamento de cometas durante le historia initial del planeta jocava un rolo in le formation del oceanos.[4] Plus tarde, impactos de asteroides causava considerabile cambios in le ambiente del superficie.

data de creation: 4540 million years BCE

Commons: Earth

Crusta terrestre

Le crusta terrestre se divide in plure segmentos rigide, o placas tectonic, le quales se displacia gradualmente per le superficie durante periodos de multe milliones de annos. Circa 71% del superficie se coperi con oceanos de aqua salin, e le resto consiste de continentes e insulas; le aqua liquide, necessari pro tote le vita cognoscite, non ha essite discoperite in le superficie de alcun altere planeta.[5][6] Le interior del Terra remane active, con un spisse strato de mantello, un nucleo exterior liquide que genera un campo magnetic, e un nucleo interior solide de ferro.

Historia

Terra

Le Terra, como le altere planetas del systema solar, esseva formate cerca 4.5 billion (4'500'000'000) annos retro. Le planetas esseva facite del gas que restava del nebula que formava le systema solar juvene. Le origine del luna non esse intendite completemente, ma un hypothese commun esse que un planetta, Theia, collideva al Terra; postea, le mini-planetta esseva rumpite, e un fragmento escappava le superfacie del Terra, ma non su gravitate; iste fragmento prendeva orbita circum le Terra e deveniva nostre luna.[7]

Luna

Le sol cognoscite satellite natural del Terra, le Luna, le qual comenciava a orbitar lo ante circa 4,53 milliardos de annos, provide le mareas del oceanos, stabilisa le inclination axial e gradualmente decelera le rotation del planeta.Le Luna orbita le Terra a un distantia medie de c. 384 mil kilometros. Le luna esse fixate tidalmente al Terra: un specific latere del Luna sempre esse preste al Terra. Le orbita del Luna prende c. 28 dies; iste mense lunar esse le base de nostre mense, e su quarte partie esse le base de nostre septimana.

Vita terrestre

In le Terra vive milliones de species,[8] includente humanos, e le planeta es le sol location cognoscite in le universo ubi existe vita. Le evidentia scientific indica que le planeta se formava ante 4,54 milliardos de annos,[9][10][11][12] e que le vita appareva in su superficie durante su prime milliardo de annos. Postea, le

biosphera del Terra ha considerabilemente alterate le atmosphera e altere conditiones abiotic in le planeta, permittente le proliferation de organismos aerobic e le formation del strato de ozono le qual, con le campo magnetic del Terra, bloca le radiation damnose, permittente le existentia del vita extramarin.[13]

Photosynthese

Le condensation de vapor, cometas e asteroides colpante le Terra creava le oceanos. Intra de un billion (1'000'000'000) annos, le prime vita terrestre evolveva. Alcun vita disvellopava photosynthese, que les habilitava que facer hydratos de carbon con le utilisation del lumine del Sol. Le evolution de photosynthese causava le creation de oxygeno atmospheric, que faceva le superfacie del Terra convenibile pro vita animal. Iste oxygeno etiam formava le strato de ozono, un gas conservatori que protegeva le vita juvene contra le radiation ultravioletto del sol. Iste strato de protection faceva possibile le migration de vita del oceano profunde al superfacie, e de illac al terra. In celle tempore, tote le terra esseva in un supercontinente, nominate Rodina.

Humanitate

Ambe le ressources mineral del planeta, etiam le productos del biosphera, contribue ressources que esse usate pro appoiar un population global human. Le inhabitantes esse gruppate a cerca 200 statos indepente e soveran, que reage per diplomatia, commercio e action militar. Le culturas de humanitate ha create plure differente opinions del planeta, como anthropomorphication como un dietate, un credentia in un terra platte, e un persepctivo moderne del mundo como un environmento integrate que require guardation.

Characteristicas

Diametro equatorial: 12 756,3 km
Massa: 1 = 5,9742 * 10^{24} kg
Densitate medie: 5,52 g/cm^3
Rotation: 23 h 56 m 4,099 s
Inclination de axe: 23°
Translation: 0,999979 annos
Inclination orbital: 0°
Perihelion: 1,000001 UA
Temperatura superficial: 15 C
Pression atmospheric: 1 atmosphera (a nivello del mar)

Referentias

1. Derivation: (en) Earth || (fr) Terre || (es) Tierra || (pt) Terra || (it) Terra || (de) Erde || (ru) Земля ||- (la) [Tellus (planeta)]
2. Le numero de dies solar es un minus que le numero de dies sideral proque le motion orbital del Terra circa le Sol resulta in un revolution additional del planeta circa su axe.
3. Ahrens, *Global Earth Physics: A Handbook of Physical Constants*, p. 8.
4. Morbidelli, A.; Chambers, J.; Lunine, J. I.; Petit, J. M.; Robert, F.; Valsecchi, G. B.; Cyr, K. E. (2000). "Source regions and time scales for the delivery of water to Earth (http://adsabs.harvard.edu/abs/2000M&PS...35.1309M)". *Meteoritics & Planetary Science* **35** (6): 1309–1320. Recuperate le 2007-03-06.
5. Le altere planetas in le systema solar es o troppo calide o troppo frigide pro poter haber aqua liquide. Nonobstante, es confirmate de haber existite in le superficie de Marte in le passato, e

pote ancora exister hodie. Vide: Msnbc (2007-03-02). "Rover reveals Mars was once wet enough for life (http://www.msnbc.msn.com/id/4202901/)", NASA. Recuperate le 2007-08-28.Staff (2005-11-07). "Simulations Show Liquid Water Could Exist on Mars (http://dailyheadlines.uark.edu/5717.htm)", University of Arkansas. Recuperate le 2007-08-08.

6. In 2007 esseva detegite vapor de aqua in le atmosphera de solmente un planeta extrasolar, e iste es un gigante gasose. Vide: G. Tinetti et al. (July, 2007). "Water vapour in the atmosphere of a transiting extrasolar planet (http://www.nature.com/nature/journal/v448/n7150/abs/nature06002.html)". *Nature* **448**: 169–171. doi:10.1038/nature06002 (https://dx.doi.org/10.1038%2Fnature06002).
7. **(anglese)** Origin of the Moon in a giant impact near the end of the Earth's formation (http://www.nature.com/nature/journal/v412/n6848/abs/412708a0.html).
8. May, Robert M. (1999). "How many species are there on earth? (http://adsabs.harvard.edu/abs/1988Sci...241.1441M)". *Science* **241** (4872): 1441–1449. doi:10.1126/science.241.4872.1441 (https://dx.doi.org/10.1126%2Fscience.241.4872.1441). PMID 17790039. Recuperate le 2007-08-14.
9. Dalrymple, G.B. (1991). *The Age of the Earth*. California: Stanford University Press. ISBN 0-8047-1569-6.
10. Newman, William L. (2007-07-09). Age of the Earth (http://pubs.usgs.gov/gip/geotime/age.html). Publications Services, USGS. Recuperate le 2007-09-20.
11. Dalrymple, G. Brent (2001). "The age of the Earth in the twentieth century: a problem (mostly) solved (http://sp.lyellcollection.org/cgi/content/abstract/190/1/205)". *Geological Society, London, Special Publications* **190**: 205–221. doi:10.1144/GSL.SP.2001.190.01.14 (https://dx.doi.org/10.1144%2FGSL.SP.2001.190.01.14). Recuperate le 2007-09-20.
12. Stassen, Chris (2005-09-10). The Age of the Earth (http://www.talkorigins.org/faqs/faq-age-of-earth.html). The TalkOrigins Archive. Recuperate le 2007-09-20.
13. Harrison, Roy M.; Hester, Ronald E. (2002). *Causes and Environmental Implications of Increased UV-B Radiation*. Royal Society of Chemistry. ISBN 0-85404-265-2.

Planetas

Mercurio Venus Terra Marte Jupiter Saturno Urano Neptuno